

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserte) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 15. aprila 1892.

Politiški oddelek.

Po deželnih zborih.

I.

V soboto so se končali deželni zbori, v nekaterih deželah pa tudi že poprej, le Spodnje- in Zgornje-Avstrijski šele v sredo. Kakor že navadno se je narodni prepir tudi letos bolj ali manj kazal v vseh deželnih zborih meševitih dežel, v dveh deželnih zborih so pa bile precej burne razprave o šolskem vprašanju glede na vpliv cerkve na šolsko nadzorstvo.

Ko so se bili sešli deželni zbori, smo mi izjavili, da se zasedanja deželnih zastopov posebno ne veselimo. Naš tedanji članek je bil vzbudil malo polemiko, ker se je bil zadel ob nekega znanega slovenskega politika. V to polemiko so se naposled vmešali še nekateri drugi listi in spravila so se na dan vprašanja, o katerih naš člankar skoro mislil ni, ko je pisal dotični članek. Vsa ta polemika, pa tudi zborovanja deželnih zastopov niso omajala naših nazorov, temveč le še bolj utrdila. Skoro rečemo, da ko bi bili poprej tudi imeli še kaj zaupanja v deželno avtonomijo, moralo jo je nam vzeti letošnje deželnozborsko zasedanje.

Delovanja kranjskega deželnega zbora tukaj ne bomo na drobno razpravljali, ker je čitateljem že iz naših gotovo nepristranskih poročil znano. Sklenilo se je pač marsikaj dobrega posebno v narodnogospodarskem oziru.

Vse obravnave skoro so kazale, da so deželni zbori zares poklicani v prvi vrsti baviti se z narodno-gospodarskimi vprašanji, četudi se je od več strani pri vsaki priliki vrivala velika politika.

Pa pustimo to stvar, ali nekaj družega je, kar je nas posebno užalostilo. Pri letošnjem deželnozborskem zasedanju se je pokazal posebno jasno razkol mej Slovenci. Obnoviti se ni mogel prejšnji klub narodnih poslancev, temveč osnovala so se trije klubi, nekateri poslanci

so pa še ostali divjaki. Sicer se je ohranila neka zveza mej temi klubi, ali ta zveza je bila le bolj v teoriji nego pa v praksi in nikakor ni opravljala one naloge, kakor jo je o svojem času eksekutivni odbor državno-zborske desnice. Skoro bi rekli, da so mnogi poslanci poprej našli kak način k narodnim nasprotnikom nego pa k članom družega narodnega kluba.

Posledica vsemu temu je bilo, da so Nemci imeli skoro v vseh važnejših vprašanjih neko odločilno ulogo. Neki star slovenski rodoljub se je proti nam izjavil, da Nemci še nikdar niso imeli tako ugodnega položaja kakor dan danes. Skoro vse se sklepa po njih volji, še kaka gorijanska cesta se več ne bode mogla graditi, če se zanjo ne navdušijo nemški grofje in baroni. Poleg tega pa še Nemci sedaj za svoje delovanje nimajo nobene odgovornosti. Koliko se je že naglašalo, da moramo biti Slovenci gospodarji v svoji deželi. Kakšni gospodarji smo pa sedaj, če odločuje povsod le nemška volja. Kako se to vjema z našim narodnim ponosom? In vsemu temu bi bili se lahko izognili, da smo le drug drugemu nekaj hoteli prijenjati. Razkol mej nami ni tako velik, posebno ker o načelih, v katerih se ne vjemamo, najbrž Slovenci ne bomo odločevali, temveč se bodo rešila brez nas.

Tako se vsi ne vjemamo zastran verske šole. Ali to vprašanje se je baš sedaj oddalilo v tako daljavo, da skoro ni vredno se o njem prepirati. Posebno ko je v Nemčiji ta stvar zginila z dnevnega reda, ni misliti, da bi se v Avstriji kmalu o njej sklepalo v postavodajnih zastopih. Saj se še ni mogla spraviti v tir pri ugodnejših razmerah, nego so sedanje. Sicer pa mislimo, da bi se tudi Slovenci zjedini o tej stvari, ko bi le dotični postavni načrt ne imel kacic narodnosti škodljivih določeb. Če kdo morda ni bil navdušen za Liechtensteinov predlog, se iz tega še ne sme sklepati, da ni za versko šolo.

Glavni povod vsemu razporu so pa največkrat le osebnosti. Iz osebnih zadev se pa skušajo narediti načelna nasprotja. Zaradi tega smo pa preverjeni, da bi

se vse nasprotja pri nas lahko poravnala, ko bi se vsi narodni zastopniki le zadosti zavedali svojih narodnih dolžnosti. Potem bi se ne dogajali dogodki, kakor se sedaj, da Peter neče biti član kakega kluba, ker je v njem tudi Pavel, kateri se je jeden pot predrznil biti družega mnenja, nego je on. Vsakdo naj si misli, da morda tudi ni vse najbolje, kar se je porodilo v njegovi glavi, in naj čisla tudi mnenja drugih.

V deželni odbor je tudi res prišel mož, za katerega so glasovali Nemci, kakor smo že poprej mi pisali. Mi ne bomo preiskovali, kaka pogajanja mej Slovenci in Nemci so se poprej vršila, a le to rečemo, da bi bili bolj veseli, ko bi se Slovenci bili sporazumeli za kacega kandidata. Ne sme se pa iz tega sklepati, da smo mi osebni nasprotniki novega deželnega odbornika. Nikakor ne, mi ga poznamo kot vse časti vrednega moža in čist značaj; le želimo, da bi delovanje njegovo bilo deželi in pa našemu narodu v korist. Le to se bojimo, da je mož malo premehke nravi in se bode dal vplivati raznim vplivom. Morda se motimo, in le želimo, da bi se. Ko bi se naša bojazen potrdila, bi morda za Slovence ne bilo dobro, ker v deželnem odboru bi utegnili zavladati neka čudna sapa. Pomisliti je treba, da je gospod deželni glavar tudi v kaj prijaznih razmerah z Nemci. Mi ne rečemo, da se strinja z njih nazori, — Bog varuj — da celo to znamo dobro ceniti, da je on baš takrat prvokrat kandidiral za deželni zbor, ko se je nam bilo celo v kmetskih občinah boriti proti nemškim kandidatom v osebah okrajnih glavarjev. Ali tajiti se pa tudi ne da, da se vsakdo polagoma navzame malo tistih nazorov, katerih so ljudje, s katerimi občuje. Zaradi tega mi rečemo, da želimo, da bi nov deželni odbornik pokazal, da je mož neizprosljiv, mož jeklen. Tisti gospodje, kateri so se tu pa tam pogajali z Nemci, naj nikar ne mislijo, da za storjene zasluge Nemci ne bodo zahtevali protiuslug in težko jih bode jim odreči, zakaj ni vselej lahko pokazati se nehvaležnega.

Jedenkrat so bila že nasprotja na Kranjskem prišla tako daleč kakor so sedaj. Tedaj se je od jedne strani razlegal krik: „Ljubši je nam „pošten Nemec“ nego klerikalec“, od druge pa: „Ljubši je nam „pošten Nemec“ nego slovenski liberalec.“ Ali žal delovanje je pa pokazalo, da so mnogi pod tem poštenim Nemcem mislili si nemškutarja. Posledica temu boju je pa bila, da pri državno-zborski in deželnozborski volitvi na Kranjskem v vseh mestih zmagali nemškutarji, celo jeden okraj kmetskih občin je odposlal v državni zbor pokojnega Dežmana, v deželni zbor pa tudi jeden kmetski okraj jednega nemškutarskega okrajnega glavarja. Kranjski deželni zbor je dobil nemško večino. Na Goriškem je v slovenskem delu dežele zmagal pri državnozborskih volitvah nemškutar. Bojimo se, da bi sedanji razpori ne imeli jednako žalostnih posledic. Bratenje z Nemci ne more imeti dobrega sadu. S tem se tudi le razširja razpor mej Slovenci in gospodje, ki sedaj sejejo veter, naj gledajo, da ne bodo želi viharja.

Politični pregled.

Deželni zbori so se zaključili skoro vsi so minoli teden zborovanje, le dolenje-avstrijski in češki sta se zborovala tudi prve dni tega tedna. Bukovinski, ki je bil razpuščen, in je na novo voljen, snide se pa po veliki noči v kratko zasedanje, da dovoli začasni budget. Redno zborovanje bode pa imel še le po letu.

Delegaciji. — Skupna ministerstva že pripravljajo proračun za bodoče leto, kateri se predloži delegacijama. Konec tega meseca bodo ministerska posvetovanja o tem proračunu. Delegaciji se snideta koncem maja in bodeta zborovali skoro ves junij in sicer v Budimpešti.

Tirolsko. — Italijanska pasivna opozicija baje ne bode ostala brez uspeha. Kakor se od vladne strani zagotavlja, bodo se v prihodnjem zasedanju tirolskemu deželnemu zboru predložile nekatere predloge v prid Italijanov. Deželni zbor se ne bode razdelil, ali deželni šolski svet, deželni odbor in politična oblastva se bodo tako prestrojila, da bode ustrezno vsaj nekaterim željam Italijanov. Kdaj pač pridejo štajerski in koroški Slovenci na vrsto, da se bode tudi zanje kaj storilo?

Francija. — Preiskava proti priprtim anarhistom je že končana. Glavna obravnava prične se dne 25. t. m. Ravachol ki je rodod Prus in je njegovo pravo ime Königstein, je nasproti preiskovalnemu sodniku naglašal, da se nobenega djanja ne kesa, pač pa da mu je žal, da se je dal tako neumno policiji vjeti. Pri atentatu v Rue de Clichy je rekel, da je bil celo navzoč, ko so že ljudje vkup hiteli in se je celo pohvalil, da je rešilni družbi pomagal pri delu, pa da je vsled velikega vpitja in strahu ponesrečenih odšel, ker ga je silil smeh. — Mathieu-a še niso dobili. — V Toulon-u je bilo zadnje štiri noči več požarov in pogoreli sta tudi dve hiši, v katerih so stanovali sodnijski uradniki. Sumi se, da so anarhisti zanetili ogenj. — V Parizu sešel se je te dni posebni odsek za demonstracije v dan 1. maja in je ukrenil, da se oblastva ne bodo prosila za dovoljenje za shode, da bode ta dan v Parizu eden edin mejnarodni shod, zvečer pa samo korporativni sestanki. Po ulicah se ne bode demonstrovalo.

Srbija. — Srbska skupščina vsprejela je predlog, da se trgovinska pogodba z Avstro-Ogersko podaljša do 1. januarja 1893. Pri tej priliki naglašal je posl. Gjurič, da je ta trgovinska pogodba za Srbijo škodljiva. Srbija bila je vedno dobra soseda Avstrije, ta ima sedaj priložnost, da Srbiji izkaže svojo hvaležnost in ž njo sklene take pogodbe, ki bodo pospeševale blagostanje dežele. Ko bi se pa Avstrija ne hotela odzvati in Srbiji nič na ljubo storiti, tedaj naj se pogodbe ne sklenejo, kajti srbski narod je pripravljen za vsako žrtev v prid narodno-gospodarskega obstanka.

Rusija. — O ministru vnanih reči pl. Giers-u, kateri že dlje časa boleha se poroča, da se mu stanje vedno slabša. — Finančni minister Višnegradski je tudi nevarno zbolel. Pravi se, da je njegovo stanje jako opasno in da skoraj ni upanja, da še okreva. Smrt njegova bi bila velika zguba za Rusijo posebno v sedanjem kritičnem položaju. Pa tudi druge velevlasti bi Višnegradskega močno pogrešale. Neki nemški list pravi, da je izmed vseh ruskih državnikov Višnegradski najprevidnejši in najpravičnejši, tudi ni tako tesnosrčen, da bi se ne moglo z njim resno obravnavati v kaki svetovni stvari. Isti list pravi, da ravno zdaj, ko so se baje jela pogajanja za trgovinsko zvezo mej Rusijo in Nemčijo bi bilo Višnegradskega jako škoda, kajti smelo se trdi, da bi ta pogajanja z njegovo smrtjo bila takoj zopet pokopana. — Te dni se je objavil carski ukaz, da se izda za 16 1/2 milijona rubljev novih državnih bankovcev.

Španija. — Anarhisti so ministerskemu predsedniku Canovas-u in mnogim konserativnim poslancem zapretili s smrtjo, ako bodo kazenski zakon glede atentatov poosttrili.